

עפ"ג 37755/08/15 - מדינת ישראל נגד אריה דוידוב

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עפ"ג 37755-08-15 פרקליטות מחוז דרום שלוחת לכיש נ' דוידוב

בפני	כבוד הנשיא י' אלון - אב"ד
	כבוד השופט י' עדן
	כבוד השופטת ג' שלו
מעוררת	מדינת ישראל ע"י פמ"ד - פלילי
נגד	
משיב	אריה דוידוב ע"י ב"כ עו"ד א. נוז

פסק דין

השופט י' עדן

1. המשיב הורשע על פי הודאתו בכתב אישום מתוקן בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה (נוסח חדש).

על פי כתב האישום המתוקן, ביום 24.1.13 בשעה 22:50 נהג המשיב ברכב ועימו במושב שליד הנהג מר חיימוב יהודה ז"ל (להלן: "המנוח").

הכביש בו נסע המשיב הינו בינעירוני, דו מסלולי עם שני נתיבים, מעבר לנתיב הימני קיימים שולי אספלט המסומנים בקו צהוב, ומעבר להם מעקה מתכת, מדרכה ועמודי שילוט, קטע הכביש ישר ומואר בתאורת עמודי חשמל, ושדה הראייה למשיב כ- 300 מ' לפנים.

על פי כתב האישום המתוקן, המשיב נהג ברכב בחוסר זהירות, לא שם ליבו לדרך שלפניו, סטה מנתיב נסיעתו, ירד לשוליים הימניים, פגע במעקה מתכת, המשיך ועלה עם הרכב על המדרכה, המשיך בנסיעתו ימינה, ירד לשטח עפר שממין למדרכה, פגע בזה אחר זה בעמודים עם שלטי הכוונה שעמדו בדרכו ובעמוד תאורה, הסתובב ונעצר עם החזית לכיוון הנגדי.

כתוצאה מהתאונה נפצע המנוח פציעות אנושות בראשו ומת מפצעיו כעבור מספר שעות. המשיב נפצע פציעות קלות, ולאחר שנזקק לטיפול רפואי שוחרר למחרת.

2. בגזר הדין שניתן בבית משפט השלום לתעבורה באשדוד (כב' השופטת רבקה שוורץ), נגזר על המשיב עונש הכולל מאסר למשך שישה חודשים לריצוי בעבודות שירות, מאסר מותנה, 9 שנות פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה ופיצויים למשפחת המנוח בסך 18,000 ₪.

זהו ערעור המאשימה על העונש, במסגרתו עותרת היא לגזור על המשיב מאסר בפועל לתקופה ממושכת.

3. לטענת המערערת עונש מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות מופרז לקולא ואינו משקף את החומרה במעשיו ובהתנהגותו של המשיב, אינו הולם למעשהו הרשלני, ונטול כל ערך הרתעתי ראוי.

נטען כי התוצאה הקטלנית היא תולדת רשלנותו וחוסר זהירותו של המשיב, ללא מעורבות גורם כלשהו, המשיב סטה עם הרכב ללא כל סיבה וללא צורך תוך שהוא פוגע בשלטי הכוונה ועמוד תאורה עד למקום עצירתו הסופית, בהתחשב בנסיבות אלו היה מקום לנקוט בדרכי ענישה והרתעה ראויים אשר ישקפו את מדיניות הענישה המקובלת, ולא היה זה נכון להעדיף את נסיבותיו האישיות של המשיב, ולתת להן משקל מכריע על פני האינטרס הציבורי המחייב מיצוי הדין עם עברייני תנועה.

נטען כי נסיבותיו האישיות של המשיב ויחסי הקרבה המיוחדים שלו עם המנוח, גברו על האינטרס הציבורי המחייב מיצוי הדין, ואין מדובר בנסיבות אישיות חריגות ויוצאות דופן המצדיקות סטייה כה מהותית ממדיניות הענישה המקובלת במקרים דומים.

נטען כי מידת הרשלנות אינה ברף נמוך, וככל שעולה רמת הרשלנות כך נוהגת הפסיקה להחמיר בעונשו של הנהג הרשלן, וככל שתוצאת הנהיגה הרשלנית קשה יותר כך יוחמר העונש.

בהתייחס לעמדת רעייתו של המנוח, שהייתה שלא למצות את הדין עם המשיב, נטען כי אין מדובר בשיקול מכריע ויחידי בין יתר שיקולי הענישה, האמורים לבטא שמירה על האינטרס הציבורי, בפרט לאור הקטל בדרכים.

לאור כל האמור, נטען כי המקרה אינו מצביע על נסיבות אישיות כה יוצאות דופן המצדיקות את הענישה המקלה, ויש להחמיר בענישה כך שיוטל מאסר בפועל לתקופה ממושכת.

4. ב"כ המשיב טוען כי לא רק הנסיבות האישיות והקשר האישי בין המשיב למנוח היו בבסיס גזר הדין, אלא גם רף הרשלנות אשר נקבע ע"י בית המשפט. נטען כי הסטייה מנתיב הנסיעה הייתה רגעית ולא ממושכת, הפסיקה קבעה במספר פסקי דין כי סטייה מנתיב, אף שאין גורם חיצוני שגרם לה, אין לקבוע כתוצאה ממנה חד משמעית שמדובר ברף רשלנות גבוה.

נטען כי מדובר בסטייה מינורית ורגעית, גזר הדין מנומק והביא בחשבון את כל השיקולים לרבות היחסים המיוחדים שהיו בין המשיב למנוח.

5. לאחר שבחנתי את נסיבות קרות התאונה, נסיבותיו של המשיב וטענות הצדדים, באתי למסקנה כי דין הערעור להידחות.

בגזר הדין המפורט והמנומק מתייחס בית המשפט קמא בפירוט למכלול הנסיבות והנתונים הקשורים הן בנסיבות ביצוע העבירה ורף הרשלנות העולה מהן, והן הנסיבות האישיות של המשיב.

על פי גזר הדין המתמקד בעובדות העולות מהראיות אשר הוגשו, ומעובדות כתב האישום המתוקן, מסקנת בית המשפט קמא הינה: **"נראה כי המדובר בכשל רגעי, סטייה בהיסח הדעת ואובדן שליטה עקב הפרשי הגובה בין האספלט לשפת המדרכה שהיתה במתחם השול. אין המדובר בהפרת הוראה בוטה וחמורה כמו חציית פס לבן, חציית צומת מרומזר באור אדום, עקיפה בדרך לא פנויה, או סטייה לנתיב נסיעה נגדי בו קיימת תנועת כלי רכב. בנסיבות העניין, רף הרשלנות אינו גבוה".**

תמים דעים אני עם מסקנה זו ביחס לרף הרשלנות. מדובר ברשלנות רגעית, סטייה מהנתיב, אשר הגם שתוצאתה קשה היתה, מחויבים אנו לבדוק את הנסיבות במסגרתה ולקבוע את רף הרשלנות באופן ההולם את מכלול הנסיבות.

בתוצאה הקשה אין כדי להעיד באופן ישיר על מידת הרשלנות עצמה. אין כל טענה או ראיה על כי המשיב נהג שלא במהירות המותרת, ואין כל טענה או ראיה בדבר ביצוע עבירת תעבורה נלווית אחרת.

בגזר הדין התייחסות גם לנסיבותיו האישיות, החיוביות של המשיב, משמעות התאונה גם עליו, עברו התעבורתי המקל והיותו נהג זהיר דרך כלל, וכן העובדה כי בין המשיב לבין המנוח היו יחסי קרבה ככאלו המקובלים בין אב לבן.

מדובר בנסיבות אשר נכון וראוי כי יובאו במסגרת שיקולי הענישה, ואינני סבור כפי הטענה המועלת, כי ניתן לנסיבות אלו משקל מכריע.

6. בחינת היסודות שנקבעו לשיקולי הענישה בגין עבירת גרימת מוות בנהיגה רשלנית, ויישומם על נסיבות ביצוע העבירה במקרה זה, ונסיבותיו האישיות של המשיב, מביאים למסקנה כי הענישה בגזר הדין ראויה ומידתית.

הענישה לעולם אינדיבידואלית ומשמשים בה שורת שיקולים, מהם משלימים ומהם העומדים לכאורה בסתירה האחד לשני, ומלאכת הענישה הינה תוצאת שקילתם, ומתן המקום הראוי לכל אחד מהם בנסיבות המקרה, לעיתים גם תוך פשרה ביניהם.

אין להטיל עונשים לפי תעריפים ויש לבחון בכל מקרה את העונש ההולם לכל נאשם בהתחשב במכלול הנסיבות הסובבות את מעשה העבירה ובשים לב לנסיבותיו האישיות.

"ענישת עבריינים אינה עניין מכאני. לא ראוי להטיל גזרי-דין לפי תעריפים. בגדר שיקול-הדעת הרחב שמוענק לשופטים בשיטתנו, שבה החוק קובע לרוב עונש מרבי, על השופטים מוטל לקבוע את העונש ההולם לנאשמים האינדיווידואליים העומדים בפניהם".

ע"פ 5106/99 סעידי אבו-ניג'מה נ' מדינת ישראל נד (1) 350, עמוד 354.

"אין צורך להכביר מלים על כך שאדם נדון בחטאו שלו, וכדברי הנביא יחזקאל (ל"ג, כ') "איש כדרכיו אשפוט אתכם...". כבר ציין בשעתו המשנה לנשיא אלון בע"פ 433/89 אטיאס נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(4) 170, 174-175: "זאת תורת הגישה האינדיווידואלית בתורת הענישה המקובלת עלינו כקו מנחה בסוגיה קשה וסבוכה זו של הענישה ומטרותיה, ואין אנו רשאים "להקל" על עצמנו ולהחמיר עם הנאשם, מתוך הסתמכות על הנמוק והחשש שמא הקלה במקרה מסוים הראוי לכך ישמש תקדים למקרים אחרים שאינם ראויים לכך. חזקה על בית המשפט שידע להבחין בין מקרה למקרה לגופן של נסיבות ולעיצומם של דברים".

רע"פ 3173/09 מוחמד פראג'ין נ' מדינת ישראל (5.5.2009).

"מדיניות ענישה כללית ועקרונית לעולם לא תוכל לבוא תחת שיקול דעתו של בית-המשפט בערכאת הדיון ובנסיבותיו האינדיווידואליות של הנאשם המיוחד שהורשע בדינו."

רע"פ 3674/04 מוחמד אבו סאלם נ' מדינת ישראל (12.2.2006).

7. שיקולי הענישה בעבירות גרם מוות ברשלנות בתאונת דרכים הינם תוצאת שקלול מספר עניינים מרכזיים: התאונה ותוצאותיה, מידת הרשלנות של הנאשם, ונסיבותיו האישיות.

"עם זאת גם על רקע מדיניות הענישה המחמירה לגבי תאונות דרכים קטלניות, הניצבת ככלל בהליך גזירת הדין, עדיין יש לשקול כל מקרה, על נסיבותיו המיוחדות, לגופו, ולעולם יישקל עניינו האינדיווידואלי של הנאשם על רקע המדיניות הכללית תוך איזון ראוי ביניהם. העונש ייגזר כפרי שקלול של מכלול הנתונים האינדיווידואליים של הנאשם ביחס למדיניות העונשית המחמירה תוך הערכת משקלם היחסי".

ע"פ 8382/03 איאד חילף נ' מדינת ישראל, פד' נח (2) 139, עמוד 142-143.

"מקובל עלינו כי בקביעת העונש בעבירות כגון גרם מוות ברשלנות אין מנוס מלשקף את החומרה הרבה הטמונה בעבריינות הכביש - שקורבנותיה רבים. אכן, ענישה חמורה היא מרכיב שאין בלתו בהתמודדות הקשה עם תופעת תאונות הדרכים שפשתה במקומותינו, וברגיל מחייבת הרשעה בעבירה של גרם מוות

ברשלנות השתת עונש חמור, הכולל הורדת הנהג מן הכביש לתקופה ארוכה ומאסר בפועל. עם זאת אין זהו כלל חלוט, ויש ששיקולים של צדק יעמידו עילה להתערבות ולהקלה בעונש.

נהיגתו הרשלנית של המערער גרמה לתוצאה טראגית - קיפוח חייהם של שני אנשים ופגיעה של אחרים, מקצתם קשה. המציאות מלמדת כי לעיתים חוסר תשומת לב או התרשלנות רגעית עלולים להסתיים באסון כבד. במקרים כאלו, אף כי יש בהם כדי לבסס הרשעה בעבירה של גרם מוות ברשלנות, עשוי בית-המשפט, בנסיבות חריגות, להימנע מהטלת עונש של מאסר בפועל ולהסתפק בעונש של פסילת רישיון לזמן ארוך ומאסר לריצוי בעבודות שירות (ראו למשל רע"פ 4732/02 סורפין (לביא) נ' מדינת ישראל (להלן - פרשת סורפין [1])).

רע"פ 4261/04 **יעקב פארין נ' מדינת ישראל**, פד' נט (3) 440, עמוד 451-450.

8. בע"פ 6755/09 התייחסות לכללים המנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרם מוות ברשלנות בתאונת דרכים כדלקמן:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות".

ע"פ 6755/09 **ארז אלמוג נ' מדינת ישראל** (16.11.2009).

9. בחינת מידת הרשלנות והאירועים אשר הביאו לתאונה הקטלנית, הינה מרכזית בשיקולים בדבר רכיבי הענישה הראויים. ר' רע"פ 4261/04 דלעיל בו התייחס בית המשפט העליון ל"חוסר תשומת לב או התרשלנות רגעית", ורע"פ 4732/02 אשר צוטט בפסק הדין, ובו נקבע כי עונש מאסר יופחת ל - 6 חודשים אשר ירצו על דרך עבודות שירות ונפסק כדלקמן:

"אין ספק, כפי שקבעו שתי הערכאות הקודמות, כי נהיגתה הרשלנית של המערער הביאה לתוצאה הטרגית של גדיעת חיי המנוח וכי היה מקום להרשיעה בדין ולהשית עליה עונש. עם זאת, נראה כי התנהגותה של המערער היתה רשלנות רגעית, אובדן שליטה רגעית, או אי תשומת לב רגעית. כל אלה, עדיין באים בגדרה של רשלנות שגרמה למותו של אדם. יחד עם זאת, דומה שאלה מצויים ברף הנמוך של רשלנות אף שתוצאתה היא טראגית וחמורה מאין כמוה. במקרים דומים של גרם מוות ברשלנות בתאונות דרכים נמנע בית משפט זה מלהטיל על הנהג עונש של מאסר בפועל והסתפק בעבודות שירות ובעונשים אחרים גם בענייננו, בהתחשב בנסיבות העניין ובנסיבותיה האישיות של המערער, אין עונש של מאסר בפועל, העונש ההולם, ואין בו בנסיבות העניין כדי להשיג את תכלית הענישה בעבירה שנעברה במקרה הנדון. זהו אחד המקרים

החריגים בהם ראוי לתת לנסיבותיו האישיות של הפרט על רקע נסיבות המקרה, משקל משמעותי".

רע"פ 4732/02 **ענת סורפין (לביא) נ' מדינת ישראל** (25.11.2002).

10. נסיבותיו האישיות של מבצע עבירה, אינן ניגפות מפני שיקולי הענישה האחרים, והמשקל שינתן להן קשור בעוצמת השיקולים האחרים והאיזון ביניהם.

רע"פ 1319/09 פגעה משאית בהולך רגל בעודו חוצה במעבר חציה, ונפסק כי בשל נסיבותיו האישיות של המערער יש להטיל עליו עונש מאסר אשר יבוצע על דרך עבודות שירות.

"לגישתי, מתקיימות כאן אותן נסיבות חריגות ומיוחדות, שבהן מוטב להטיל על המערער עונש מאסר על דרך של עבודות שירות. נסיבותיו האישיות של המערער, כפי שהן משתקפות מתסקירי שירות המבחן בעניינו, הן קשות ומכבידות ביותר".

רע"פ 1319/09 **משה כהן נ' מדינת ישראל** (13.5.2009).

הנה כי כן אינדיבידואליות הענישה מוצאת ביטוי גם בעבירות גרם מוות ברשלנות בתאונות בהן הנסיבות חמורות.

11. כאמור דרגת הרשלנות הינה רכיב מרכזי, ונבחנים מידתה, משכה וחומרתה, גם כאשר מדובר במקרים המסתיימים באובדן חיים. תוצאת המעשה או המחדל אינה מביאה לתוצאה עונשית אחת בלבד. המעשה, ומידת הרשלנות הינם בעלי משקל של ממש.

זאת בפרט לאור כך שמדובר בעבירה אשר הינה בבחינת חריג בדין הפלילי, שכן היסוד הנפשי לעבירה זו, כפי שנקבע בסעיף 21 (א) לחוק העונשין, אינו כולל מודעות, אלא זהו יסוד "נפשי" של רשלנות. יסוד שאינו סובייקטיבי, אלא מיוחס לנאשם על פי הנורמה המשפטית שנקבעה. אין מודעות של ממש, אלא מודעות תוצר הדין. אי מודעות, כאשר אדם מן הישוב יכול היה לדעת.

אין בפנינו יסוד נפשי של ממש, שהוא ברגיל הבסיס לדיני העונשין, ומשכך, משקל המעשה או המחדל, צריך לקבל מקום מרכזי יותר, שכן זהו למעשה המרכזי הנבחן בקביעה כי בוצעה העבירה, לצד התוצאה.

בעניינו מדובר במי אשר ביצע את העבירה ללא עבירות נילוות, ולא נוספה כל נסיבה לחומרה, בדמות מהירות או שיכרות וכיו"ב נסיבות מחמירות.

מדובר ברשלנות רגעית, סטייה מנתיב, אשר הביאה לתוצאה הקשה.

התוצאה הקשה אינה צריכה למנוע בחינה מידתית של רף הרשלנות אשר הופגן במעשה הרשלני, ומקובלת עלי מסקנת בית המשפט קמא בדבר רף הרשלנות כאמור לעיל.

12. מכל האמור מסקנתי היא כי הענישה מגלמת את מכלול הנסיבות, הן אלו הקשורות בביצוע העבירה והיות הרשלנות רגעית, והן נסיבותיו האישיות של המשיב, ואינני מוצא כי יש להתערב בתוצאת גזר הדין.

לפיכך, לו תישמע דעתי, יש לדחות את הערעור.

יואל עדן, שופט

השופט ג. שלו

צר לי, אך גם לאחר עיון מעמיק בפסק דינו המפורט והמנומק של חברי, כבוד השופט עדן, אינני יכולה להצטרף להחלטתו.

בפסיקה רבה ועקבית שניתנה במהלך שנים, קבע בית המשפט העליון, כי בהתחשב בעקרון קדושת החיים ובצורך בהרתעת הרבים ובקיום מלחמת חורמה בנגע תאונות הדרכים, על בתי המשפט להטיל ענישה חמורה על מי שהורשע בעבירה של גרם מוות ברשלנות, הכוללת לרוב עונש של מאסר בפועל ופסילת רשיון נהיגה לתקופה ממושכת, תוך מתן משקל מועט לנסיבות האישיות של הנאשם (ראו למשל ע"פ 8382/03 **חילף נ' מדינת ישראל** נח(2) 139, וע"פ 6755/09 **אלמוג נ. מדינת ישראל** (16.11.09)).

לכך יש לצרף את העובדה, כי בסעיף 64 לפקודת התעבורה, הביע המחוקק את דעתו לעניין החומרה שיש לייחס לעבירה, בקבעו עונש מאסר מינימום של שישה חודשים.

עמדת המחוקק ועמדתו העקבית של בית המשפט העליון בעניין זה, לא התעלמו מכך שמדובר בעבירה מיוחדת, שבה היסוד הנפשי הנדרש הוא רשלנות בלבד, ומכך שלרוב עוברי העבירה הם אנשים נורמטיביים, נעדרי עבר פלילי או עבר

תעבורתי משמעותי, אשר העובדה שגרמו למות אדם בדרך כלל גורמת להם לטלטלה נפשית עזה, ולמרות כל שיקולי הקולא, נקבע כי מדיניות הענישה הראויה היא עונשי מאסר של ממש, למעט בנסיבות חריגות.

ברע"פ 548/05 לוי' נ' מדינת ישראל (19.1.06) (להלן - עניין לוי), נקבע בהקשר זה:

"כל עוד בעינה המדיניות הקיימת באשר לעבירות גרימת מוות ברשלנות בתאונות דרכים (ותאונות אחרות), דינם של המורשעים בהן תקופת מאסר מאחורי סורג ובריח, והחריגים לכך נדירים. אכן, מרבית המורשעים בעבירות אלה - מן הסתם - הם אנשים מן היישוב, מה שקרוי נורמטיביים, אלא שנמצא לבתי המשפט לנסות להרתיע את הנוהגים בכביש מעבירות על-ידי המודעות כי אם יתרשלו ויפגעו בזולת, דינם מאסר. נוכח ההפקרות המרובה בכבישים, קיפודם של חיי אדם, השבר הנורא שאין לו מרפא ואיחוי הפוקד את משפחות הקרבנות, ותחושת אין האונים החברתית אל מול המס שגובות תאונות הדרכים מחברה שאינה חסרה קרבנות בטרור ובקרב, מבקשים גם בתי המשפט לתרום תרומה צנועה בדמות גזרי הדין המחמירים".

וברע"פ 2842/96, כחלון נ' מדינת ישראל (6.6.96) נקבע:

"הקלה בעונש, על ידי השוואתו לעונשים קלים יותר שהוטלו במקרים אחרים, ואפילו דומים, עלולה לפגוע בתפקיד החשוב שממלאת הענישה במאמץ לצמצם את עבריינות התאונה ואת תאונות הדרכים. הקטל הנורא בכבישי הארץ מחייב אותנו להקשות את לבנו ולנהוג עם עבריינים כאלה במידת הדין ולא במידת הרחמים. משמעות הדברים היא שיש להעלות את רמת הענישה בכיוון העונשים המירביים הקבועים בחוק, תוך הפחתת המשקל היחסי של הנסיבות האישיות. צר לי על כך, אולם דומני שאיש לא יחלוק שהשעה צריכה לכך".

על כן, אינני יכולה לקבל את הטענה, כי ענישה בהתאם להלכה האמורה הינה ענישה תעריפית, אלא יש לראותה כענישה המכתיבה מתחם ענישה, המתחיל ומסתיים לרוב במאסר בפועל, כאשר נסיבותיו של הנאשם, כבכל עבירה, יישקלו לרוב בתוככי מתחם הענישה שנקבע.

בעניין לוי' הנ"ל אמרה כבוד השופטת פרוקצ'יה (דעת המיעוט) דברים היפים לענייננו:

"מקום שמתגבשת בתחום מסוים מדיניות ענישה שיפוטית מחמירה, העונש יגזר כפרי שיקלול זהיר בין המדיניות האמורה לבין הנתונים האינדיבידואליים לנאשם, תוך הערכת משקלם היחסי... בנסיבות בהן נועדה מדיניות ענישה מחמירה להביא שינוי משמעותי בתופעה חברתית מסוימת, נדרשות נסיבות אינדיבידואליות מיוחדות ויוצאות דופן כדי להצדיק חריגה בדרך של הקלה מהמדיניות הנקוטה... משקלם היחסי של הנתונים השונים נבחן ונמדד תוך התייחסות, מחד, למסר החברתי הכללי הנדרש באכיפת החוק, ולנסיבותיו האישיות המיוחדות של הנאשם העומד לדין, מנגד".

אכן, קיימים פסקי דין לא מעטים, במסגרתם הוטל בגין עבירה של גרימת מוות ברשלנות, עונש מאסר לריצוי בעבודות

שירות, תוך ציון כי מדובר בנסיבות חריגות ומיוחדות.

וכך, בעניין **לוי** הנ"ל הוחלט בדעת רוב (וגם זאת, תוך התלבטות רבה) להפחית בעונשה של המערערת ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, לאור נסיבותיה המיוחדות של המערערת, ובעיקר לאור מצבה הנפשי הקשה בעקבות התאונה, בעטיו הוכרה כנכה בשיעור 75%.

ברע"פ 4732/02 **סורפין נ' מדינת ישראל** (25.11.02), הוקל עונשה של המערערת ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, הן לאור רמת הרשלנות הנמוכה, והן בשל נסיבותיה האישיות, בהיותה אם לילדים קטינים, שסבלה תקופה ארוכה לאחר התאונה מדכאון.

ברע"פ 1319/09 **כהן נ' מדינת ישראל** (13.5.09) הוחלט ברוב דעות להפחית בעונשו של המערער ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, עקב נסיבות אישיות קשות, ובעיקר נכותו הקשה של בנו הקטין, התלוי בו.

ברע"פ 4261/04 **פארין נ' מדינת ישראל** נט'(3) 440, הוקל עונשו של המערער ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, לאור גילו הצעיר, ההליך הטיפולי בו שולב, ובעיקר לאור העובדה שדובר בתאונת שרשרת, בה רשלנותו של הנאשם היתה קלה יחסית, ובה היו מעורבים נהגים נוספים.

יחד עם זאת, גם בשנים האחרונות, שב והדגיש בית המשפט העליון כי ההלכה שרירה וכי החריגים לה נדירים ביותר, ועל כן, גם כשדובר בנאשמים בעלי נסיבות אישיות לא קלות, נותרו בעינם עונשי מאסר מוחשיים לריצוי בפועל (ראו למשל, רע"פ 8576/11 **מזרחי נ. מדינת ישראל** (5.2.12), רע"פ 2955/12 **הרמוס נ' מדינת ישראל** (26.6.12), רע"פ 2996/13 נייאזוב ואח' נ' מדינת ישראל (13.8.14)).

אם כך, נראה לי כי על בתי המשפט לנקוט בחריג להלכה האמורה במשורה, ולהזהר שמא יהפוך החריג לכלל, וייתר את מטרות הענישה שעמדו ביסוד ההלכה. על כן אני סבורה, כי ככלל, אין מקום לקבוע מתחם ענישה שהרף התחתון שלו הינו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, כפי שקבע בית המשפט קמא בעניינו של המערער.

מכאן לענייננו,

בפסק דינו של כבוד השופט עדן, ניתן משקל רב לקביעה כי מידת רשלנותו של המערער בתאונה לא היתה גבוהה, אלא רשלנות רגעית, שהתבטאה בסטיה מנתיב, ללא ביצוע עבירות נלוות.

אכן, מוסכם עליי כי אין מדובר ברשלנות המצויה ברף הגבוה, אך נראה לי כי יש להזהר שמא קביעה מעין זו תכריע את הכף באשר לרמת הענישה הראויה, שכן ברוב המקרים אין מדובר בעבירות שבוצעו ברמת רשלנות גבוהה, או תוך ביצוע עבירות תעבורה חמורות (שאז יתכן והיסוד הנפשי יהפוך מרשלנות לפזיזות). יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בעפ"ג (ת"א) 26904-04-14 **מדינת ישראל נ' זוהר** (2.7.14) (פסק דין בו החמיר בית המשפט המחוזי גם את מתחם הענישה שנקבע בבית המשפט קמא, ואשר אושר בבית המשפט העליון ברע"פ 5263/14):

"בתיקי התאונות ככלל וגרימת מוות ברשלנות ביניהם מדובר תמיד ברשלנות רגעית, שהרי אין מדובר במעשים מתוכננים. תאונות דרכים טיבן וטבען שהן נגרמות במשך שניות ספורות ולא מעבר לכך. כיוון

שכך הביטוי רשלנות רגעית גם אם הוא נכון לענין מימד הזמן שמדובר בו, איננו תוחם את גבולותיה של היקף הרשלנות ואיננו מצביע על כך שמדובר ברשלנות קלה".

כעולה מכתב האישום, הנאשם נהג בכביש ישר, תקין ומואר, אך נהג בחוסר זהירות, **סטה מנתיב** נסיעתו, **ירד לשוליים** הימניים, **פגע במעקה** מתכת, המשיך **ועלה עם הרכב על המדרכה**, המשיך בנסיעתו ימינה, **ירד לשטח עפר** שמימין למדרכה, **ופגע בזה אחר זה בעמודים** עם שלטי הכוונה ובעמוד תאורה שעמדו בדרכו, **עד שהסתובב ונעצר** עם החזית לכיוון הנגדי.

לאור תיאור זה, קשה לי לראות ברשלנות האמורה, רשלנות רגעית וקלה.

מכל מקום, לא מצאתי כי ברמת הרשלנות האמורה, ובנסיבותיו האישיות של הנאשם, התגבשו אותן נסיבות מיוחדות המצדיקות הטלת עונש בדרך של עבודות שירות, או הסתפקות בעונש המינימום הקבוע בפקודת התעבורה.

נראה לי, כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא הינו נמוך יחסית לעולה מהפסיקה, והיה מקום לקבוע מתחם ענישה שהן הרף התחתון והן הרף העליון שלו גבוהים יותר.

על כן, ולו תשמע דעתי, יתקבל ערעור המדינה, ולאור הכלל שערכאת הערעור אינה ממצה את הדין עם הנאשם, יוטל על הנאשם, תחת עונש המאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר בפועל למשך 8 חודשים.

גילת שלו, שופטת

הנשיא - י. אלון :

אני מצטרף למסקנתו של חברי השופט י.עדן.

אכן, כפי שציינה חברתי השופטת ג. שלו ענישתם של נאשמים בגרימת מוות ברשלנות כוללת במרבית המקרים רכיב של מאסר בפועל - שלא בעבודות שירות.

אולם - בתקדימים שונים ובחריגים המתאימים - נקבע רכיב עונש המאסר לתקופה שתרוצה בעבודות שרות.

הפרמטרים העיקריים לחריגים אלה הינם ברף הרשלנות שנקבע ובנסיבות אינדיבידואליות מיוחדות שנמצאו בעניינו של הנאשם.

מסכים אני לניתוחו של חברי השופט י. עדן כי בנסיבות העניין דנן רף הרשלנות הינו נמוך ומתקיימות נסיבות חריגות בעניין המשיב והקשר המיוחד שהיה בינו לבין קרבן התאונה.

אכן, מכלול הנסיבות מציב את הסיטואציה דנן בתחום הגבולי לעניין קביעת העונש הראוי.

על כן, איני סבור כי אילו היה נקבע בגזר הדין עונש מאסר של ממש, ושלא בעבודות שרות, היה הדבר מצדיק התערבות ערעורית.

אולם - בהינתן ה"גבוליות העונשית" של נסיבות אירוע התאונה - איני מוצא כי יש מקום להתערבות ערעורית בערעורה זה של המדינה, שעה שביהמ"ש קמא קבע את רכיב המאסר בעבודות שירות כפי שנקבע.

זאת מתוך כלל היסוד לפיו לא תתערב ערכאת הערעור במידת העונש שהטילה הערכאה הדיונית - אלא אם העונש שנקבע חורג באופן מהותי מרמת הענישה הנדרשת.

לא מצאתי כי בנסיבות המעשה והעושה דנן קמה הצדקה להתערבות ערכאת הערעור שלה עותרת המדינה בערעורה.

לאור זאת - ומטעם זה - אני מצטרף כאמור למסקנת חברי השופט י. עדן לדחיית ערעור המדינה.

יוסף אלון, שופט
נשיא

אשר על כן, הוחלט ברוב דעות לדחות את הערעור.

ניתן היום, כ"ט חשוון תשע"ו, 11 נובמבר 2015, בהעדר הצדדים.

גילת שלו, שופטת

יואל עדן, שופט

יוסף אלון, שופט
נשיא - אב"ד